

4. Bibliographie der Schriften

In: Bybeles Tai esti: Wisas Szwentas Raßtas Senojo ir Naujojo Testamento i lietuwißkaje Kalba ißwerstas. Ant Paliepimo Wyriausiôsiôs Prusißkôsiôs ...

Augusto Ermanno Franko trumpas Pamokinimas, kaipo Szwenta Raßta saw ant tikro Pasigerinimo skaityti turim

Francke, August Hermann

Halle, 1885

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Augusto Germano Franko trumpas Pamokini- mas, kaipo Šventą Raštą saw ant tikro Pasige- rinimo skaityti turim.

Prastas ir neįsmánąs žmogus ant sawo Pasigerinimo Šventą Raštą skaityti norėdams

1. didėy ir rupestingay tur saugotis, idant ne slaptą Fokią newiera nybę arba netikrą Mišli sawo Szirdije ne turetų, dėl ko Šventą Raštą skaityt apšima. Nėsa Rašte mokitieji ir Parizeuščiai taipjau Šventą Raštą skaitydavo; ale tai jūs wisay ne pagerino. Jiems regėjos, kad tame Gywasti turi; ale prie Kristaus ne norėjo werstis, idant Gywatą turetų. Jon. 5, 39. 40. Bet netikras Apšiemimas ir newierna Mišlis yra, jey Šventą Raštą skaitai, ar jog tikray Česą praleistumbei, ir kadangi jame feli Nusidawimai randami yra, iš Furiū ir swietisška Szirdis pasidžiaugias; arba kad Szvento Rašto Skaitimą kaip wiršutini Darbą warai sawije dumódams, jau tikray stiprus Tikėjime ir Tobajnysteje esąs, ir priegtam dar Paproti turi Rytmetij ir Wakare wieną ir kitą Pėršlyrimą perškaityti mišlidams, tūmi Ponui Diewui kas zin Foki gerą Darbą padaręs; kaipgi daug Žmoniū tūmi pasifakz dina, bile Diewo Žodi tankeį skaito, Furiū Duma ir Pasielgimas taczaus su Diewo Žodzu wisay ne sutinka; arba kad tikl todel Šventą Raštą i Rankas imi, idant Rašte mokitu pastotumbei ir didi Žinojimą igytumbei, po Furiūmi tawo patieš netikroji Meile, Gyrypnyste ir Fiti Parizeuščiški Griekai pasislepja. O tokia mūsų Dienose daugia didėy mokitū Wyrū Mišlis ir Geidawimas yra, kurie norėdami buti Rašto Mokitojeis ne įsmáno, neį Fą kalba neį Fą už Tiesą laiko. 1 Tim. 1, 7. Beje ir tai yra perkreiptas Žmoniū Budas, kad jie Szwentam Rašte daugiaus nenaudingū Kláusimū ir Pasleptiniū jėško, užot tikrą Gruntą Priswertime ir Tikėjime dėtū. Jeygu dabar kas cze minėtasės arba kitas netikras Mišlis tur Szventą Raštą beškaitydams, tas su wisu sawo Žinojimu Rašto i Pėklą gal nugrimsti, kaczeig wisą Szventą Raštą iš Galwós butu išmokęs. Togidėl kožnas prastas ir ne didėy mokitas, Szventą Raštą skaityti norėdams

2. tikray prastą Szirdi te atneša prie to, tai esti, wieną ne klástujanti Geidawimą, per Szventą Raštą išmokinamas buti ant Išganimo per Tikėjimą i Jezų Kristų, 2 Tim. 3, 15. ir taipo tikėti ir

ėlgitisi, kaip jam Šventą Raštą beškaitant nū Dievo paties pranešama yra. Trumpay: Jey Šventą Raštą škaityt apšimi, tay tawo wierna Mišlis tikt ta tur buti, kad tikinczu ir nobažnu Krikščionimi pastotumbei, ne pagal Weidą, bet tikroj Galybeje, idant tikrą Patvirtinimą turētumbei, jog tu Dievui patinkas ir tenay su jūmi amžinay pasidzaugti galėšs.

3. Todėl cze dabar Malda pirmutinisis Daikts tur buti; o prastokas, pirm-neng Šventą Raštą škaito, ne su Burna wiena, bet su tikra nobažna Szirdze, šitū arba fitū Budū Dievą tur prieit: **AF** tu amžinasis ir gywasis Pone Diewe, kaip Taw gana uždekwoti galim, kad mums Sawo šwentąjė Walę Sawo Žodiye taip maloningay apreiskęs, kad iš to išmokti galim, kaipo tikinczeis, nobažnais ir išganytingais pastoti galim! Taygi sutekė man sawo Šventą Dwasę, kad man mano Afis atwertu, jeib regėczau Stebuklus tawo Žo: fano; kad jiji per tawo Žodi Tikėjimą mano Szirdiye iš: prowitū ir daugšintū, ir mano Walę mačningay waldytū, idant aš pasidzaugeczau iš tawo Liudijimū, ir iš Szir: diės i tawę tikėczau bey tawo Žodi laikyczau!

4. Taipjau ir gér bey reikalinga esti, kad škaitimas Šwento Rašto tikt su Malda ir Dusaujimū, kaip su Dievo Liaupsė ir Dekawonė daromas butu. Nės taipo wiernay bešdarant wisadōs Pamokinimą bey Pagraudėnimą iš to turėsi. Kaip antay 1 Moiz. 1, 1. beškaitydams taipo sawiše melstis: **AF** tu amžinasis Diewe, dekwaju taw, kad manę per sawo Žodi mokini, iš to Dangus ir Žemę sawo Pradžą tur. Arba: **AF** mielasis Tėwe Danguje, kad sawo Afis pakeliu Danguasp ir jas nuleidzu ant Žemės, tay bent šitą sawo Diewišką Žodi man i Szirdi idėk, jog man reikią tawę kaip Sutwertoji Danguš bey Žemės pagarbinti ir melstis! Arba: **AF** mielasis Diewe! Jey tu Dangu ir Žemę sutwėrei, tay juč tu esi gerėsnis ir šlowingėsnis už Dangu bey Žemę. Todėl, kad aš tawę tiktay turiu, tay n'atboju ney Danguš ney Žemės. Arba: Pone Diewe, Tu esi Tėwas ant wiso, kas Waiškaiš wadinama yra Danguje ir ant Žemės, Tu, fursai Dangu ir Žemę sutwėrei. **AF** mokėk manę wisadōs tikray apdumoti; koki didelė Budawotoji ir Sutwertoji mano smertėlnas Runas, šis Žemės Grumtas, turis! Arba: **AF** mielasis Tėwe dangujėsis, kaipgi aš galiu daugiaus tužbitis dėl mano kunisėko Įšlaišimo tawę Tewū wadindams, furs Dangu ir Žemę sutwėrei! Taipo prie kōžno Perskyrimelio Bibeliye reik apšistot, ir kaip Lutėrius sakō, ney prie Kiekwieno Krumėlio frastyti, bau ne Felios Ulogeles nupultu. Jey taw iš pirmo sunku esant rodos, ir jey Malda ne tūšaus nor telėti, tay tolyn reik eiti ir ney prie fito Krumėlio bandyti. Jey Dusia tiktay alksta, tay Dievo Dwase

jė nepasotintą ne leis. Beje galiąsėy tropisėis, kad ūmogus prie wienuo mažo Perskyrimelio tiek gywū Waisiū matys, kad ir prie to pasilaikys ir nusileis kaip prie Medžo Waisiumis pilnintelio. Ale kas iš Pradžos to nusigąsta dumodams, jam persunkū esant, ji ne galint taipo Szwentą Raštą skaityti, tas pats yra kaltas, kad per wisą sawo Amiją neyjos fiōs Linksmybės ir Džaugsmo iš Szwento Rašto ne tur.

5. Su Malda Apmislėjimas tur suglaustas buti, taipo, kad prie Pōžno ūodžo maž apsisotum ir wislab sawo ūžirdije gražey apdumotum. Tikray gražey Lutėrius sawo ūžguldime Ewangelijōs pirmoj Szwentėje Kalėdū taria: Ewangelija taip aiški yra, kad daug ūžguldimo ne priwalai, bet tiktay reik tą geray apmislit, apžwalgyt ir i ūžirdi isidėt. O Neywiens daugiaus Naudōs iš to ne turēs, kaip tie, kurie sawo ūžirdi tyką laiķo, wisus Daiķtus pameta ir su Stropumu izwelgia, lygey kaip Saule tykame Wandenije cėlaj šwiecza ir sylingay šildo, kuri užianczam ir tēkanczam Wandenije ne taipo gal regēta buti, neygi taipo ne gal šildit. Todėl ir tu norėdams apšwieczamas buti, Diowo Malonę ir Dywus matyti, idant tawo ūžirdis užsidėgtu, ir nobažna bey linksmo pastotu, tay ten nueik, kur tykas butumbei ir Paweikšlą giley i ūžirdi isidētumbei! Ten tu surasi Dywus per Dywus. To turim wisą Szwentą Raštą beškaitydami daboti. Kad per Pōki Perskyrimą nubėgam, potam Bibeli užweriam, ir, ką skaitēm, weikēy užmirštam, tay nesidywikim, kad Bibeli tankeį perskaitydami taczaus šwentėni ir geresni ne pastojam. Malda ir Apmislėjimas wis prie fity-fito tur buti. Jey taw persunkū apmislit, tay turi Diwą mēlštis; o kad Malda ne nor tēkti, tay ūodžus turi Walandą apdumoti. ūš Maldōs atširas Apmislėjimas ir per ję padaugsinamas bus, ir per Apmislėjimą ant Maldōs priraginamas busi. Bernardas sako: Neywiens ūmogus sykiu nesiaukštīn. Užkūpdams, o ne užlėkdams wyriāusijē Stipiną Kūpeczū iš Paikši. Togidėl užlipkim kaip su dwiejoms Pōjomis, butent per Maldą ir Apmislėjimą! Mēsa Apmislėjimas mus mofina ir mums rodo, ko mes pristokštām; ale per Maldą igyjam pas Pōną Diwą tiek, kad nieko ne stokōtumbim. Apmislėjimas parodo mums tikrą Kėlią, bet Malda mus tām Kėliu wēda. O kitur jis sako: Per Maldą Apmislėjimas apšwieczamas ir Apmislėjime Malda karšta pastoja. Tai yra saldus ir meilingas Susikalbėjimas, butent kad Malda ir Apmislėjimas susieina, taipo kad wiens-antrą waldo. O wēl jis taipo taria: Malda be Apmislėjimo yr šaltas ir netinkas Daiķts. Apmislėjimas be Maldōs esti newaisingas ir wisaip niekam ne dēr. Kas ant fity Graudėnimo nobažnojo Bernardo geray daboja, tas tikray Szwentą Raštą be Naudōs ne skaitys. Kaip antay: 1 Moiz. 1, 2. O ūėme buwo pusta ir tuščja,

ir buwo tamsu ant Gilybės; o Dwase Diewo išsisplėte ant Wandeniū. Apmislijimas: Af kaip Pons Diews šebuklingasis iš Praz džds ir wisadōs wieneriopus Kelius laike, kad sawo Szlowę tame daugiausey išrodo, jog Jis iš Niekū ēsan- czo kę, iš Pusto ir Medawādito kę Gražų ir geray Dawā- ditę, iš Wargingo kę Didi ir Aukštę kę padaro? Taip- tai ant Garbės Jo šwentojo Wardo turėjo tekti, kad Jėme pusta ir tuščia buwo, pirm-neng jį Jo itaikinta ir graži bey waisinga buwo padaryta. Malda: Af mielasis Tėwe, tai saw i Palinkšminojimą imūs sawo Bėdę ir Pa- gadinimą išwelgdams. Dūk man tikray sawo prigimtęji Pagadinimą tikray išpažinti! Žinau, kad tu tada manęs susimilsi ir Kristui maniję Paweikšlą gauti dūsi, jeib aš Grozybeje po tawo Akiū pasirodyczau. Gailestis Ašaras aš rods dėley sawo Griekū pralieti noriu. Dūk tikray sawo Dwasei ant šito Wandens išsisplėsti! Ale taipo apmis- lidami ne turim užmiršti patis sawę persimėginti, idant iš Diewo Jodzo Szirdiės Pagadinimą tikray išpažintum, ir musū Szirdis pagal Pa- weikšlą išgananczojo Pamokslu itaisyta butu.

6. O kaip Szwentę Raštę be-škaitydami su Malda turime pradėti, ir be-škaitant nepaliūtinay melstis, taipo ir su Malda turim baigti. Taipgi škaityti paliowęs šitū arba tam lygiū Budū Diewę ikal- bink: Af tu wiernas dangiškas Tėwe, Liaupse, Garbe, Szlowe ir Dekawone taw paKarney t'esie sakyta už šitę didę Malonę, kad su škanė Mannā (Dangaus Dūna) tawo Diewiškojo Jodzo mano Dušią pasotinai, pastiprinai ir atgaiwinai! Dabar wislab, kę škaitęs esmi, su Diewišku Pirštū sawo Szwentōsės Dwasės i mano Szirdi irasyk ir tūmi užpeczwetik, idant Szetons tai wėl nū mano Szir- diės ne atimtu, bet kad tai geroj ir tikroj Szirdije palais- fyczau, ir iš to ten gmsinay po tawo Weidu pasidzau- czau! Amen. Gali ir priprasti, tai, kę škaitęs esi, galiāusey Mal- doje suglausti ir toje Ponui Diewui pranėsti.

7. Dievas wiernas ēsas tada tokiām Žmogui, Szwentę Raštę škaitanczau, widutinio Kryžiaus bey Kentėjimo ir wisokiū Pagundimū šokoti ne dūs, Furie brangus Užstatas jo Meilės yra, ir kūmi mes jo wiengimusiams Sunui cze lygus pastojam. O tai, butent Kryžius mielasis, macningay mums padėda, Szwentę Raštę išmanyti, beje tę ragauti ir pajusti. Malda, Apmislijimas ir Pagundimas yra tie trys Dalykai, Furie Žmogų tikray Diewo-mokitu padaro. Jey taw šo pikto nusidūda, ar butu widuj tawiję ar iš wiršaus, tay dumok, Mokitoji cze ēsant, tawę išklašinėti norinti, kę iš Szwento Rašto išsimokina. O tay dabar tūjaus atsimink Szprukėlio, Furs tawo Bėdai ir Keikmes nei pritinka. O kad tokio ne randi, tay Progōs tam be-turėdams tūjaus Bibeli imk i Rankę, ir škaityk šoki Psalmę, arba ant šo šep

tawo Nobažnyste tawę wercza! Tay weikę rasi, Pūmi atstigaiwint galėsi. Ale rods wisadōs Jopostą gerū Liudijimū Szwento Rašto taw reik turėti ir saw tankeį Škarbą iš jū susirinkti, idant niekadōs ne pristotumbei wienu iš jū be-reikalaudams. Jeygu dabar Szprukeli randi, tay tiktay (Diews taw ant to Malonę dūs) sawo Mišlis apie wiršutingę Bėdą pamėst ir jas tikray ant tokio Szprukelio dė ir tą tikray nobažnay sawo Szirdiję apdumok! Ak kaip tas taw bus Wersme gywojo Wandens! Kaip tai jū aiskiaus po Kryžiumi ne kaip pirm Kryžiaus išmanysi! Galiausey žinok: Fieku tu šiam Swietui numirsi, tieku tu Szwentam Rašte regėsi ir supراسي. Ale Fieku tu pagal Dumą Kuno ir Swieto gywėsi, tieku tu Szwentam Rašte aklas ir neišmanąs busi.

Bet Diewas musū Pono Jezaus Kristaus, Szlowės Tėwas, te sutenka mums Dwasę Išminties ir Apreiškimo ant Išpažinimo Jo paties, ir apšviestas Akis musū Išmanimo, kad išpažintumbim, kursai yra Nusistojimas musū Pawadinimo, ir Furi yra Bagotyste Jo šlovingos Tewisfės Jo Szwentūse, ir Furi yra apstinga Stiprybe jo Macies musump, Furie mes tikime pagal Darbą Jo maciningos Driutybės, Furę jis dare Kristuje, kad ji iš Numirusiųjų prikele ir ji pasodino po sawo Dešinės Danguje, Furiam t'esie Garbe ir Szlowe nu Amžiu iki Amžiu. Amen.